

DOI: <https://doi.org/10.32689/2523-4536/77-3>
УДК 658.5

Калініченко Л.Л.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та менеджменту,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9847-8448>

Розгон Ю.В.

здобувач вищої освіти,
Сумський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7531-2649>

Мельник Л.Г.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування,
Сумський державний університет;
директор Науково-дослідного інституту економіки розвитку
МОН України та НАН України у складі Сумського державного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7824-0678>

Ярош О.М.

аспірант,
ННІ БіЕМ Сумського державного університету

Завдов'єва Ю.М.

фахівець кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування,
Сумський державний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-2169-4787>

Kalinichenko Lyudmila

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of Department of Economics and Management,
V.N. Karazin Kharkiv National University

Rozghon Yuliia

Student,
Sumy State University

Melnyk Leonid

Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of Department of Economics, Entrepreneurship and Business Administration,
Sumy State University;
Director of Research Institute for Development Economics (IDE) at Sumy State University

Yarosh Oleksandr

Postgraduate Student,
ARI BiEM Sumy State University

Zavdovieva Yuliia

Specialist of the Department of Economics, Entrepreneurship and Business Administration,
Sumy State University

ФРІЛАНС В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ: ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ¹

FREELANCING IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION: TRENDS, CHALLENGES AND INSTITUTIONAL FRAMEWORKS

У статті досліджено концепцію фрілансу як важливого елемента сучасного ринку праці в умовах цифрової трансформації. Проаналізовано ключові чинники, що впливають на розвиток фріланс-економіки, включаючи нормативно-правове регулювання, податкову політику, соціальні гарантії та міжнародні практики. Визначено основні етапи професійного становлення фрілансерів, ризики та можливості, пов'язані

¹Публікація містить результати дослідження «Фундаментальні засади переходу України до цифрової економіки на основі реалізації Industries 3.0; 4.0; 5.0» (№ 0124U000576)

з нестандартними формами зайнятості. Особлива увага приділена аналізу європейського досвіду регулювання фріланс-діяльності та перспективам його адаптації в Україні. Для вдосконалення державного регулювання фрілансу в Україні в статті запропоновано декілька політичних рекомендацій. Серед них – спрощення податкових режимів, автоматизація реєстрації бізнесу через цифрові сервіси та запровадження прозорих механізмів оподаткування іноземних доходів. Крім того, у роботі пропонується створення добровільних схем соціального страхування, гнучких пенсійних внесків і розвиток механізмів правового захисту від шахрайства. У роботі запропоновано створити стандартизовані шаблони контрактів для фрілансерів, оцифрувати угоди та запровадити державні освітні програми для підвищення цифрових навичок і фінансової грамотності. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення державної політики у сфері фрілансу, включаючи механізми соціального захисту, спрощення податкової системи та сприяння міжнародній інтеграції українських фрілансерів.

Ключові слова: фріланс, цифрова трансформація, гіг-економіка, зайнятість, соціальні гарантії, цифрові платформи, гнучкість, Industry 5.0.

This article examines the phenomenon of freelancing as a crucial component of the modern labor market in the context of digital transformation. The study analyses key factors influencing the development of the freelance economy, including regulatory frameworks, tax policies, social security mechanisms, and international practices. Special attention is given to the European experience in regulating freelance activities and the possibilities of its adaptation in Ukraine. The research outlines the main stages of professional development for freelancers, highlighting associated risks and opportunities linked to non-traditional employment models. It also discusses the role of freelancing in enhancing labour market flexibility, fostering innovation, and ensuring economic sustainability in the era of Industry 5.0. The study underscores the significance of balancing market flexibility with social guarantees to ensure the sustainable growth of freelancing as a legitimate form of employment. It is argued that freelancing should not only be viewed as a means of temporary income generation but also as an essential infrastructure for integrating technological advancements into traditional industries. The research further explores the impact of digital platforms on the organization of labour, contractual relations, and financial transactions, emphasizing the need for clear regulatory mechanisms. To improve state regulation of freelancing in Ukraine, the article proposes several policy recommendations. These include the simplification of tax regimes, the automation of business registration through digital services, and the introduction of transparent taxation mechanisms for foreign earnings. Additionally, it advocates for the establishment of voluntary social security schemes, flexible pension contributions, and the development of legal protection mechanisms against fraud. The paper also suggests the creation of standardized contract templates for freelancers, the digitalization of agreements, and the implementation of government-supported educational programs to enhance digital skills and financial literacy. By incorporating these measures, Ukraine can facilitate the legalization of freelancing, improve social protections, and create favourable conditions for the sustainable development of the freelance economy. The findings of this study contribute to the broader discourse on labour market transformation, emphasizing the need for comprehensive policies that balance economic dynamism with social responsibility.

Keywords: freelancing, digital transformation, gig economy, remote work, state regulation, social security, digital platforms, economic flexibility, Industry 5.0.

Постановка проблеми. Цифровий перехід докорінно змінює традиційні моделі праці, трансформуючи не лише спосіб виконання роботи, а й саму структуру ринку праці, вимоги до працівників та характер взаємодії між роботодавцем і виконавцем.

По-перше, цифровізація сприяє автоматизації та алгоритмізації багатьох рутинних процесів, що зменшує потребу в традиційних офісних професіях і натомість створює попит на цифрові компетенції, включаючи програмування, аналіз даних, управління проєктами та цифровий маркетинг. Ця тенденція веде до зміни парадигми працевлаштування: компанії все частіше переходять від довгострокових трудових контрактів до короткострокових проєктних угод, залучаючи фахівців на основі конкретних завдань.

По-друге, розвиток цифрових платформ і хмарних технологій розширює можливості віддаленої роботи, роблячи географічне розташування працівника менш важливим. Це дає змогу компаніям залучати фахівців з усього світу, формуючи глобальні

розподілені команди. Водночас працівники отримують більшу гнучкість у виборі місця та часу роботи, що сприяє балансу між професійним та особистим життям.

По-третє, цифрова трансформація сприяє розвитку гіг-економіки та платформної зайнятості, де взаємодія між роботодавцем і працівником відбувається через спеціалізовані цифрові платформи. Це створює нові можливості для самозайнятих фахівців, але водночас породжує виклики, пов'язані з відсутністю соціальних гарантій, нестабільністю доходів і необхідністю постійного розвитку навичок для підтримки конкурентоспроможності.

По-четверте, цифровий перехід стимулює появу нових моделей управління персоналом. Використання штучного інтелекту та аналітики великих даних дає змогу компаніям оптимізувати процеси підбору кадрів, оцінки продуктивності та професійного розвитку. Водночас зростає роль концепції lifelong learning (навчання впродовж життя), оскільки швидкі технологічні зміни вимагають постійного оновлення знань і навичок.

Цифровий перехід змінює традиційні моделі праці, переводячи їх у більш гнучку, децентралізовану та технологічно залежну форму. Фріланс як форма платформної зайнятості набуває все більшого значення і відкриває нові можливості для професійного розвитку, підвищення рівня доходів і зниження безробіття. Однак, разом із перевагами, фріланс супроводжується викликами, такими як нестабільність доходів, відсутність соціальних гарантій та складність правового регулювання. Таким чином, дослідження фрілансерства в контексті цифрового переходу є актуальним з огляду на необхідність розробки стратегічних підходів до регулювання цього сегмента ринку праці, що сприятиме сталому економічному розвитку та соціальній стабільності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сучасні дослідження фрілансу в цифровій економіці висвітлюють глобальні та локальні тенденції, економічні та соціальні особливості, правове регулювання та перспективи розвитку цього напрямлення. Крутилін С. (2024) [1] аналізує розвиток фрілансу як на міжнародному рівні, так і в Україні, підкреслюючи його важливість у контексті сучасної економіки. Ілляшенко С. (2024) [2] акцентує увагу на ринкових можливостях і загрозах для вітчизняного фрілансу, а також на необхідності державної підтримки цього сектору особливо у повоєнному відновленні України. Рафаловська В. (2024) [3] досліджує гендерні аспекти фрілансу в сучасних умовах України. Зарипов Н. (2024) [4] пропонує освітні підходи для формування навичок фрілансерів, що має важливе значення для підготовки кадрів у цифрову епоху. Сапсай В. (2024) [5] розглядає питання створення фріланс-платформи для маркетологів. Фатах А. (2024) [6] розглядає зміни в законодавстві України, що спрямовані на врегулювання діяльності фрілансерів, включаючи введення спеціальних трудових договорів. Ковальчук К. та Лебедева В. (2024) [7] підкреслюється нестандартний характер фрілансу та його зв'язок із гнучкими формами зайнятості.

Таким чином, сучасні наукові дослідження демонструють зростаюче значення фрілансу як форми платформної зайнятості, його вплив на ринок праці, необхідність правового врегулювання та підтримки держави, а також важливість освіти у формуванні компетенцій фрілансерів.

Мета статті – обґрунтувати фріланс як форму зайнятості в умовах цифрової трансформації, проаналізувати нормативно-правове регулювання цієї сфери в Україні, розробити

рекомендації щодо вдосконалення механізмів підтримки фрілансерів для забезпечення їхньої інтеграції в офіційну економіку.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах цифрової трансформації та переходу до нової промислової парадигми Industry 5.0 особливого значення набуває взаємозв'язок між технологічними інноваціями, стійким розвитком та соціальними аспектами економіки. На відміну від попереднього етапу – Industry 4.0, який був зосереджений переважно на автоматизації, штучному інтелекті та Інтернеті речей, концепція Industry 5.0 акцентує увагу на гармонійному поєднанні цифрових рішень з екологічною та соціальною відповідальністю.

Однією з важливих складових цієї концепції є нові форми організації праці, що базуються на цифрових платформах, дистанційній співпраці та індивідуальній гнучкості. В умовах динамічного розвитку технологій та зростання попиту на спеціалізовані навички фрілансерство стає невід'ємним елементом цифрової економіки, забезпечуючи компаніям доступ до глобального кадрового ресурсу.

Для розуміння ключових трендів та взаємозв'язків у структурі Industry 5.0 доцільним є застосування візуалізації понять (рис. 1), що дозволяє систематизувати основні аспекти цієї концепції.

Центральний вузол мапи – “Industry 5.0” – вказує на те, що концепція об'єднує широке коло дисциплін, від штучного інтелекту до екологічної стійкості. Фрілансери, які активно долучаються до цих сфер, займають унікальне місце в цьому процесі. Наприклад, активне навчання, як відображено в блакитному кластері, демонструє, що в умовах Industry 5.0 пріоритетом є здатність до швидкого засвоєння нових знань і технологій. Для фрілансерів це означає необхідність постійного вдосконалення своїх навичок, що дозволяє їм успішно працювати в умовах швидко змінюваного технологічного середовища. Використання мовних моделей, таких як GPT, допомагає фрілансерам автоматизувати рутинні завдання, виконувати складні аналітичні роботи і надавати послуги високої якості.

Екологічні аспекти, представлені в кластері “carbon capture and utilization”, свідчать про важливість сталого розвитку в Industry 5.0. Використання технологій для захоплення та переробки вуглецю вказує на те, що підприємства прагнуть до зменшення негативного впливу на довкілля. Фрілансери, які займаються розробкою екологічних рішень, зокрема інженери та програмісти, допомагають впроваджувати ці інновації на практиці.

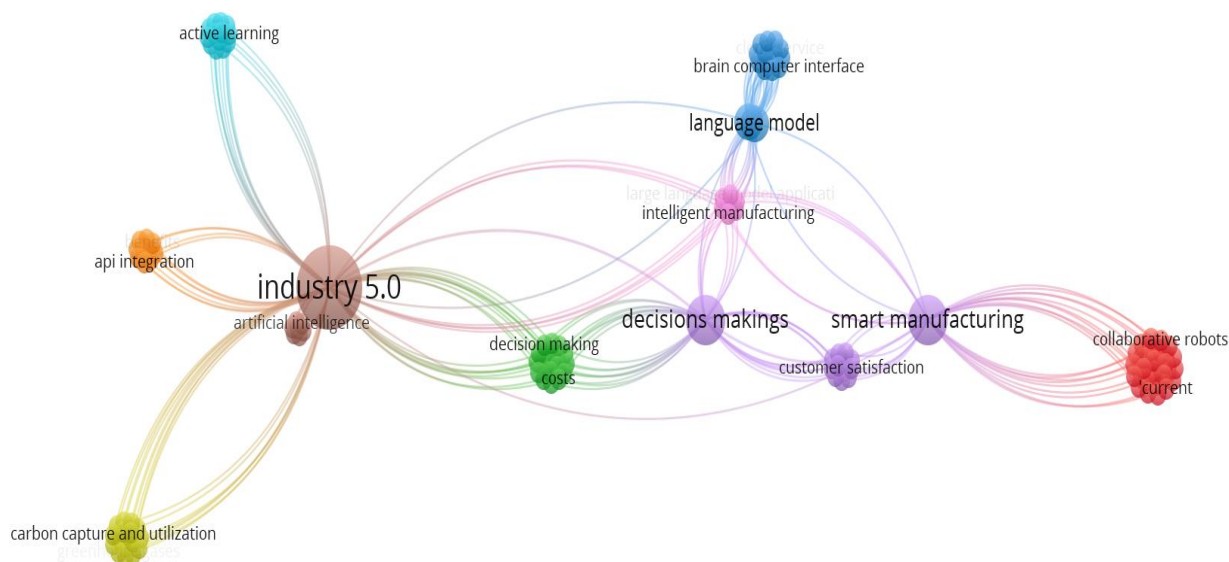

Рис. 1. Систематизація досліджень інтеграції цифрових технологій і стійкого розвитку

Джерело: складено авторами

Їхній внесок у зелений перехід є значущим, оскільки дозволяє підприємствам адаптуватися до глобальних трендів екологічної відповідальності, мінімізуючи витрати та оптимізуючи технологічні процеси.

Особливе місце у концепції Industry 5.0 займають “smart manufacturing” і “collaborative robots”, які представлені у мапі як важливі вузли. Ці напрямки демонструють, як інтелектуальні системи та робототехніка формують майбутнє виробництва. Фрілансери в таких галузях, як програмування роботів, розробка алгоритмів штучного інтелекту та інтеграція роботизованих систем, стають критично важливими агентами змін. В умовах переходу до розумного виробництва їх гнучкість і здатність працювати в різних середовищах є особливо цінними. Фрілансери також відіграють важливу роль у розробці інтуїтивних інтерфейсів, які дозволяють забезпечити ефективну взаємодію між людиною і машиною.

Інший важливий аспект мапи – це “decision making”, що відображає критичну роль прийняття рішень у середовищі Industry 5.0. Інтеграція технологій штучного інтелекту дозволяє оптимізувати цей процес, але для успіху потрібна також участь фахівців, здатних правильно інтерпретувати дані. Фрілансери-аналітики, які володіють експертизою в області великих даних і бізнес-аналітики, створюють додану вартість, допомагаючи компаніям приймати стратегічні рішення. Їхній внесок дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними, знижуючи витрати та підвищуючи ефективність

процесів. Усе це вказує на те, що фрілансерство не просто адаптується до вимог Industry 5.0, а й стає рушійною силою, яка визначає його розвиток.

Таким чином, зображення демонструє, як фрілансери інтегруються у процеси цифрового переходу, будучи основними виконавцями та новаторами, які забезпечують перехід до більш інтелектуального, екологічного і персоналізованого виробничого середовища. Фрілансери виступають не лише як виконавці конкретних завдань, а й як важливі агенти змін, які адаптують сучасні технології до потреб економіки майбутнього. Industry 5.0, орієнтуючись на людину, екологію та співпрацю з машинами, виводить фрілансерство на новий рівень, роблячи його фундаментальною складовою цієї інноваційної моделі.

У контексті інтеграції інновацій у традиційні галузі промисловості фріланс набуває особливого значення оскільки дозволяє швидко залучати експертів для розв’язання специфічних завдань, впровадження нових технологій та оптимізації бізнес-процесів. У результаті це посилює конкурентні переваги як окремих підприємств, так і економічних систем загалом.

Разом із тим, підтримка фрілансерів на державному рівні суттєво відрізняється залежно від країни, що впливає на їхній правовий статус, податкове навантаження та можливості соціального захисту. Це створює неоднозначні умови для розвитку цієї форми зайнятості: з одного боку, цифрові платформи відкривають нові можливості для працевлаштування,

а з іншого – нерівномірність регуляторної політики ускладнює інтеграцію фрілансерів у формальну економіку. У таблиці 1 наведено порівняльний аналіз підтримки фрілансерів у ЄС, США, Індії та Україні. Ці дані дає змогу виявити ключові відмінності у підходах до регулювання фріланс-ринку та оцінити їхній вплив на економічний розвиток.

Можна зробити висновок, що у розвинених країнах, таких як США та ЄС, регуляторна база сприяє залученню фрілансерів до офіційної економіки через гнучке оподаткування та доступ до інструментів фінансового планування. Це не лише стимулює створення робочих місць у секторі послуг і технологій, а й сприяє збільшенню бюджетних надходжень через легалізацію доходів. Натомість в Індії та Україні домінують підходи, спрямовані на мінімізацію регуляторного тиску, що полегшує доступ до ринку для новачків, але не забезпечує довгострокової фінансової стабільності для самих фрілансерів. Такий підхід може бути ефективним для стимулювання зростання у короткостроковій перспективі, але водночас залишає ризики недофінансування пенсійних та страхових систем.

В таблиці 2 представлені Основні нормативно-правові акти для фрілансерів в Україні.

Ці правові акти формують правову базу для діяльності фрілансерів в Україні, але потребують подальшої адаптації до динамічного цифрового ринку.

В Україні доцільно враховувати досвід ЄС, де поєднується гнучкість ринку з ефективною системою соціального захисту, що

сприяє стабільному економічному розвитку. Це передбачає впровадження комплексних заходів, спрямованих на спрощення податкової системи, захист соціальних прав, впорядкування договірних відносин, міжнародну інтеграцію та освітню підтримку. Насамперед, важливо оптимізувати податкове навантаження шляхом розробки спеціального податкового режиму для фрілансерів, що враховуватиме нерегулярний дохід та сезонність роботи. Автоматизація реєстрації фізичних осіб-підприємців через створення «фріланс-кабінету» в системі «Дія» сприятиме прискоренню бюрократичних процедур та забезпечить зручне адміністрування податкових зобов'язань. Крім того, необхідно деталізувати механізми оподаткування іноземних доходів, що дозволить уникнути подвійного оподаткування та сприятиме прозорості фінансових операцій.

Значна увага має бути приділена захисту соціальних прав фрілансерів. Важливим кроком є запровадження добровільного страхування, яке передбачатиме програми соціального та медичного захисту для самозайнятих осіб. Додатково, слід удосконалити систему пенсійного забезпечення, забезпечивши можливість гнучкого пенсійного накопичення для фрілансерів, що працюють поза традиційною трудовою системою. Оскільки фрілансери часто стикаються з ризиками недобросовісних замовників, необхідно створити механізм правового захисту у спірних ситуаціях, наприклад, у вигляді арбітражної платформи для розв'язання конфліктів.

Таблиця 1

Політика підтримки фрілансерів у різних країнах

Країна	Законодавча база	Податкові умови	Соціальні гарантії	Інфраструктура підтримки
Країни ЄС	Єдиний ринок сприяє фрілансу. У країнах-членах діють окремі правила (наприклад, у Нідерландах – модель ZZP).	Можливість реєстрації як самозайнятого. Податкові пільги для малих доходів.	Базові гарантії через систему соціального захисту (у деяких країнах доступ до пенсійних схем).	Державні гранти та програми перекваліфікації для фрілансерів.
США	Відсутність єдиної регуляції, статус «1099-контрактора».	Можливість реєстрації як sole proprietor або LLC. Спрощена звітність для доходів <100 тис. доларів.	Соціальні гарантії відсутні, пенсія та страхування – за рахунок фрілансера.	Підтримка через приватні платформи, такі як Freelancers Union.
Індія	Відсутність специфічного законодавства для фрілансерів.	Ставка податку від 5% для малих доходів, окремі звільнення для стартапів та ІТ-послуг.	Соціальні гарантії обмежені, фрілансери самостійно страхують здоров'я.	Державна ініціатива Digital India підтримує онлайн-платформи для фрілансу.
Україна	Закон про «Дія City» підтримує ІТ-фахівців, але не охоплює всіх фрілансерів.	ФОП 3-ї групи (єдиний податок 5%). Відсутність чіткої регуляції для неФОПів.	Мінімальні соціальні гарантії. Пенсія залежить від внесків.	Програма «Дія» полегшує взаємодію з державою через електронні сервіси.

Джерело: складено на основі [8–16]

Таблиця 2

Основні нормативно-правові акти щодо фрілансерства в Україні

№	Назва законодавчого акта	Основні положення
1	Конституція України Ст. 43, 42 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text	Гарантує право на працю, підприємницьку діяльність та захист трудових прав.
2	Цивільний кодекс України Ст. 6, 627–629, 901–907 https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15#Text	Визначає правові засади укладання цивільно-правових договорів між фрілансерами та замовниками.
3	Господарський кодекс України Ст. 42, 55–58 https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15#Text	Регулює підприємницьку діяльність, зокрема реєстрацію фрілансерів як ФОП
4	Кодекс законів про працю України Ст. 21, 24, 39 https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/322-08#Text	Визначає основні трудові права, хоча фрілансери здебільшого працюють за цивільно-правовими угодами.
5	Податковий кодекс України Ст. 177, 291–300 https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2755-17	Описує систему оподаткування для фрілансерів, зокрема умови єдиного податку для ФОП та оподаткування доходів фізичних осіб.
6	Закон України «Про зайнятість населення» Ст. 4, 11, 42 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/50671t	Визначає статус самозайнятих осіб, включаючи фрілансерів, та їхні права на соціальний захист.
7	Закон України «Про електронну комерцію» Ст. 3, 11, 12 https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/19#Text	Регулює онлайн-торгівлю та цифрові контракти, що є важливими для фрілансерів, які працюють через платформи.
8	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text	Передбачає програми підтримки для самозайнятих осіб, включаючи фрілансерів.
9	Закон України «Про авторське право і суміжні права» Ст. 8, 15, 31 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text	Захищає права фрілансерів, які працюють у сфері інтелектуальної власності (дизайн, програмування, копірайтинг тощо).
10	Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування Відповідно до угод з країнами	Регулюють податкові зобов'язання фрілансерів, які працюють із закордонними замовниками.

Не менш важливим є впорядкування договірних відносин, що сприятиме підвищенню рівня правової визначеності у сфері фрілансу. Розробка типових договорів для фрілансерів, зокрема договорів підряду та надання послуг, спростить процес оформлення співпраці з клієнтами та забезпечить належний рівень захисту прав обох сторін. Крім того, створення державної онлайн-платформи для укладання електронних угод дозволить спростити процес взаємодії між фрілансерами та замовниками.

З огляду на високий рівень міжнародної залученості українських фрілансерів, необхідно сприяти їх інтеграції у світовий ринок. Це передбачає вдосконалення механізмів проведення міжнародних фінансових операцій, зокрема розвиток інструментів для безперешкодного виведення коштів із закордонних платформ, таких як PayPal, Stripe та Revolut. Державна підтримка у вигляді освітніх і грантових програм сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських фрілансерів на міжнародному рівні.

Важливим аспектом є розвиток освітніх та інформаційних ініціатив, спрямованих на підвищення цифрової грамотності та навичок, необхідних для успішної діяльності у сфері фрілансу. Запровадження державних курсів, які охоплюватимуть питання кібербезпеки, особливостей роботи на фріланс-платформах та фінансової грамотності, сприятиме формуванню професійної спільноти фрілансерів. Додатково, інтеграція теми фрілансерства в освітні стандарти та університетські програми сприятиме популяризації цієї форми зайнятості та її визнанню як повноцінної професійної діяльності.

Комплексне впровадження зазначених заходів сприятиме легалізації фрілансерської діяльності, покращенню умов праці та соціального захисту фрілансерів, а також забезпечить розвиток цього сегмента економіки відповідно до міжнародних стандартів, що може стати потужним інструментом для досягнення економічного зростання в умовах цифрової трансформації.

Успіх на ринку фрілансерів залежить від здатності швидко вивчати нові інструменти та інтегрувати їх у свою роботу. Окрім технічної підготовки, важливим є розуміння трендів у різних галузях, адже вони впливають на запити клієнтів і формат співпраці. Для фрілансерів критично важливо створити персональний бренд, який буде виділяти їх серед конкурентів і підкреслювати їхні унікальні переваги. Діджиталізація відкриває безліч можливостей для самореалізації, але також потребує впровадження нових підходів до організації роботи. Ефективне управління часом і ресурсами стає запорукою успішної роботи, особливо у складному технологічному середовищі.

Рисунок 2 ілюструє структурований підхід до розвитку успішної кар'єри фрілансера в умовах інноваційного середовища. Ключові етапи, які необхідно пройти для адаптації до високотехнологічного ринку, включаючи визначення унікальних компетенцій, інтеграцію з цифровими платформами та розвиток персонального бренду. Кожен етап демонструє практичні кроки, спрямовані на підвищення конкурентоспроможності та сталого професійного розвитку.

Еволюція фрілансерської діяльності проходить через кілька ключових етапів, які відображають зміни у пріоритетах, робочих стратегіях і фінансових можливостях спеціаліста. Початковий етап, що характеризується концепцією "More Money – More Work", спрямований на швидке заробляння стартового капіталу. На цьому етапі основним завданням є вибір оптимальної цифрової платформи, виконання великої кількості замовлень та накопичення досвіду. Основним викликом є ризик професійного вигорання через надмірне навантаження, а також обмеженість часу для розвитку навичок. Саме тому цей етап варто розглядати як тимчасовий, що дозволяє закласти основу для подальшого професійного зростання.

Наступний етап, "More Money – Less Work", передбачає оптимізацію робочого процесу шляхом підвищення ставок і зменшення робочого навантаження. На цьому рівні фрілансер концентрується на формуванні професійного портфолію, створенні персонального веб-сайту та виборі складніших і високооплачуваних проєктів. Основним ризиком є зростаюча конкуренція, що вимагає постійного вдосконалення навичок та розвитку персонального бренду. Головним завданням цього етапу є ефективне управління власним часом та інвестиції у професійний розвиток.

Завершальний етап, який можна охарактеризувати як "More Work – More Money – More Clients", передбачає перехід до управління командними процесами та масштабування діяльності. На цьому рівні фрілансер вже має стабільний потік клієнтів, делегує частину завдань команді та поступово трансформує індивідуальну практику у малу агенцію. Важливим викликом є ризик перевантаження проєктами, що вимагає розвинених управлінських навичок, зокрема в організації робочих процесів і ефективному використанні ресурсів.

Загалом, процес еволюції фрілансера можна розглядати як перехід від індивідуальної праці до створення структурованої команди або агентства. Це відображає більш широку тенденцію до зміни моделей зайнятості у цифровій економіці, де "Hello, world" символізує перші кроки у фрілансі, а "Hello, small agency" – перехід до більш масштабних і комплексних бізнес-моделей. Такий розвиток відображає не лише персональне зростання фрілансера, але й загальну еволюцію ринку цифрової зайнятості, де індивідуальна гнучкість поєднується з організаційними підходами до праці [17–21].

Висновки. Фріланс як форма платформної зайнятості набуває все більшого значення в умовах цифрової трансформації економіки,

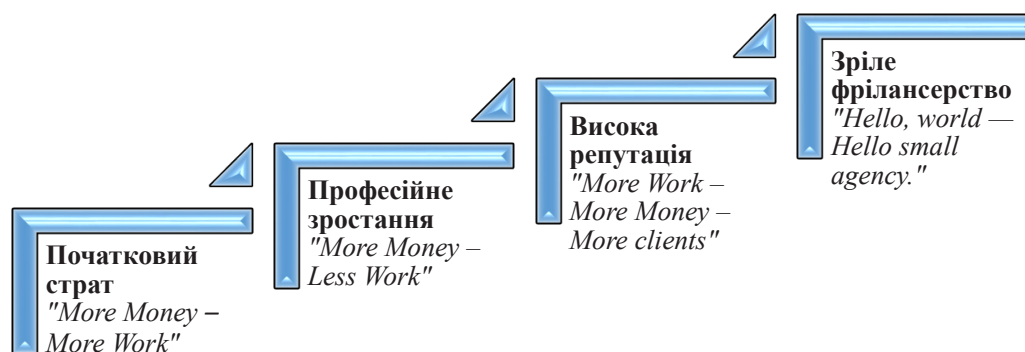

Рис. 2. Етапи професійного становлення фрілансера в умовах цифрової трансформації

Джерело: складено на основі [17–21]

змінюючи традиційні моделі праці та сприяючи розвитку гіг-економіки. В Україні цей сегмент ринку праці потребує вдосконалення державного регулювання, зокрема в аспектах податкової політики, соціального захисту, договірних відносин та міжнародної інтеграції. Аналіз сучасних досліджень демонструє, що запровадження адаптивних моделей підтримки фрілансерів на основі досвіду ЄС може забезпечити баланс між гнучкістю та соціальними гарантіями, сприяючи економічному зростанню.

Розвиток фрілансу проходить кілька етапів, починаючи від накопичення капіталу та досвіду, переходячи до підвищення цінності своїх послуг, а згодом – до формування команди та створення власної агенції. Цей

путь відображає еволюцію кар'єрної траєкторії фрілансера в контексті цифрової економіки, де ключову роль відіграють професійні навички, управління власним брендом та ефективне використання цифрових платформ.

Таким чином, розвиток фрілансерства в Україні вимагає не лише індивідуальних стратегій адаптації, а й системної підтримки на державному рівні. Впровадження освітніх ініціатив, цифрових інструментів для реєстрації та оподаткування, а також створення правових механізмів захисту фрілансерів є необхідними кроками для легалізації та оптимізації цієї сфери. Це дозволить не лише підвищити конкурентоспроможність українських фрілансерів на міжнародному ринку, а й сприятиме сталому розвитку цифрової економіки країн.

Список використаних джерел:

1. Крутилін С.І. Фріланс як форма платформної зайнятості. *Економічний простір*. 2024. № 1. С. 45–57.
2. Ілляшенко С.М. Фріланс як перспективний вид цифрової зайнятості в умовах війни і повоєнного відновлення України. *Організаційний та програмний комітети*. 2024. С. 120–135.
3. Рафаловська В.С. Гендерні особливості фрілансу в сучасних умовах України. *Repository KPI*. 2024. № 3. С. 78–89.
4. Зарипов Н.Н. Методика викладання фріланс діяльності. *Conferencea*. 2024. С. 90–105.
5. Сапсай В.В. Проект рішення із відкриття нового виду бізнесу (фріланс-платформа для маркетингових) і його маркетингове обґрунтування. *WUNU*. 2024. С. 56–70.
6. Фатах А.А. Фріланс та гнучка зайнятість: новий формат трудових відносин. *ΛΟΓΟΣ*. 2024. № 2. С. 65–80.
7. Ковальчук К., Лебедева В. Теоретико-економічні аспекти фрілансу в контексті цифрової економіки. *Grafil of Science*. 2024. № 4. С. 33–47.
8. Siderova Z. IJ4EU Freelancer Support Scheme 2024. *EJC.net*. URL: <https://ejc.net/funding/ij4eu-freelancer-support-scheme-2024> (дата звернення: 20.01.2025).
9. Freelancing in Ukraine | The Rory Peck Trust. *The Rory Peck Trust*. URL: <https://rorypecktrust.org/how-we-help/freelance-resources/freelancing-in-ukraine/> (дата звернення: 21.01.2025).
10. IJ4EU launches Freelancer Support Scheme – fundsforNGOs. *fundsforNGOs – Grants and Resources for Sustainability*. URL: https://www2.fundsforngos.org/latest-funds-for-ngos/ij4eu-launches-freelancer-support-scheme/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 22.01.2025).
11. Карлін М.І., Івашко О.А. Фінансові системи країн Європейського союзу : підручник. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 384 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21714/1/financy_eu.pdf (дата звернення: 23.11.2024).
12. Zhakhalov Y.B. Україні можуть заборонити IT-фахівцям використовувати спрощену систему оподаткування. *DUO*. URL: <https://dou.ua/lenta/news/ban-on-simplified-taxes-for-tech/> (дата звернення: 23.01.2025).
13. Zane M. How Many Freelancers Are There In The U.S.? - Zippia. *Zippia*. URL: <https://www.zippia.com/advice/how-many-freelancers-in-the-us/> (дата звернення: 23.01.2025).
14. Loesche D. Infographic: Who's Freelancing in America?. *Statista Daily Data*. URL: <https://www.statista.com/chart/10981/freelancers-in-america/> (дата звернення: 26.01.2025).
15. Significance of Growing Freelancers In India. *Truelancer Blog*. URL: <https://blog.truelancer.com/freelancers-india/> (дата звернення: 27.01.2025).
16. Overview of the European Freelance Industry. *Medium*. URL: https://medium.com/@reshaping_work/overview-of-the-european-freelance-industry-c464b2497960 (дата звернення: 27.01.2025).
17. Ukrainian Digital Community. Freelance Mindset. Як побудувати свою роботу на фрілансі?. *CASES*. URL: <https://cases.media/en/article/freelance-mindset-yak-pobuduvati-svoyu-robotu-na-frilansi> (дата звернення: 04.02.2025).
18. Kent D. What Is The Key To Success In Freelancing?. *The Autonomous Freelancer – How To Get More Freelance Clients And Earn More Money*. URL: <https://www.theautonomousfreelancer.com/blog/key-to-success-in-freelancing> (дата звернення: 04.02.2025).
19. How to become a successful freelancer in 2023. *Live, Work & Hire Borderless*. URL: <https://www.getoutofoffice.com/resources/how-to-be-successful-in-freelancing> (дата звернення: 14.12.2024).

20. Herrity J. 21 Tips on Freelancing To Help You Succeed as a Contractor. *Indeed*. URL: <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/tips-on-freelancing> (дата звернення: 05.02.2025).
21. Cartwright L. The Key to Success as a Freelancer? Happy Clients!. *Hustle & Groove*. URL: <https://hustleandgroove.com/the-key-to-success-as-a-freelancer-happy-clients/> (дата звернення: 05.02.2025).

References:

1. Krutylin S. I. (2024) Frilans yak forma platformnoi zainiatosti. *Ekonomichnyi prostir*. № 1. S. 45–57.
2. Illiashenko S. M. (2024) Frilans yak perspektyvnyi vyd tsyfrovoi zainiatosti v umovakh viiny i povoiennoho vidnovlennia Ukrainy. *Orhanizatsiinyi ta prohramnyi komitety*. S. 120–135.
3. Rafalovska V. S. (2024) Henderni osoblyvosti frilansu v suchasnykh umovakh Ukrainy. *Repository KPI*. № 3. S. 78–89.
4. Zarypov N. N. (2024) Metodyka vykladannia frilans diialnosti. *Conferencea*. S. 90–105.
5. Sapsai V. V. (2024) Proekt rishennia iz vidkryttia novoho vydu biznesu (frilans-platforma dlia marketolohiv) i yoho marketynhove obgruntuvannia. *WUNU*. S. 56–70.
6. Fatakh A. A. (2024) Frilans ta hnuchka zainiatist: novyi format trudovykh vidnosyn. *ΛΟΗΟΣ*. № 2. S. 65–80.
7. Kovalchuk K., Lebedieva V. (2024) Teoretyko-ekonomichni aspekty frilansu v konteksti tsyfrovoi ekonomiky. *Grail of Science*. № 4. S. 33–47.
8. Siderova Z. IJ4EU Freelancer Support Scheme 2024. *EJC.net*. Available at: <https://ejc.net/funding/ij4eu-freelancer-support-scheme-2024> (accessed January 20, 2025).
9. Freelancing in Ukraine. The Rory Peck Trust. *The Rory Peck Trust*. Available at: <https://rorypecktrust.org/how-we-help/freelance-resources/freelancing-in-ukraine/> (accessed January 21, 2025).
10. IJ4EU launches Freelancer Support Scheme – fundsforNGOs. *fundsforNGOs – Grants and Resources for Sustainability*. Available at: https://www2.fundsforngos.org/latest-funds-for-ngos/ij4eu-launches-freelancer-support-scheme/?utm_source=chatgpt.com (accessed January 20, 2025).
11. Karlin M. I., Ivashko O. A. Finansovi systemy krain Yevropeiskoho soiuzu : pidruchnyk. Luts'k : Vezha-Druk, 2022. 384 s. Available at: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21714/1/financy_eu.pdf (accessed November 23, 2024).
12. Zhakhlov Y. V Ukraini mozhut zaboronyty IT-fakhivtsiam vykorystovuvaty sproshchenu systemu opodatkovannia. *DUO*. Available at: <https://dou.ua/lenta/news/ban-on-simplified-taxes-for-tech/> (accessed January 23, 2025).
13. Zane M. How Many Freelancers Are There In The U.S.? - Zippia. *Zippia*. Available at: <https://www.zippia.com/advice/how-many-freelancers-in-the-us/> (accessed January 23, 2025).
14. Loesche D. Infographic: Who's Freelancing in America?. *Statista Daily Data*. Available at: <https://www.statista.com/chart/10981/freelancers-in-america/> (accessed January 26, 2025).
15. Significance of Growing Freelancers In India. *Truelancer Blog*. Available at: <https://blog.truelancer.com/freelancers-india/> (accessed January 27, 2025).
16. Overview of the European Freelance Industry. *Medium*. Available at: https://medium.com/@reshaping_work/overview-of-the-european-freelance-industry-c464b2497960 (accessed January 27, 2025).
17. Ukrainian Digital Community. Freelance Mindset. *CASES*. Available at: <https://cases.media/en/article/freelance-mindset-yak-pobuduvati-svoyu-robotu-na-frilansi> (accessed February 4, 2025).
18. Kent D. What Is The Key To Success In Freelancing?. *The Autonomous Freelancer – How To Get More Freelance Clients And Earn More Money*. Available at: <https://www.theautonomousfreelancer.com/blog/key-to-success-in-freelancing> (accessed February 4, 2025).
19. How to become a successful freelancer in 2023. *Live, Work & Hire Borderless*. Available at: <https://www.getoutofoffice.com/resources/how-to-be-successful-in-freelancing> (accessed December 14, 2024).
20. Herrity J. 21 Tips on Freelancing To Help You Succeed as a Contractor. *Indeed*. Available at: <https://www.indeed.com/career-advice/finding-a-job/tips-on-freelancing> (accessed February 5, 2025).
21. Cartwright L. The Key to Success as a Freelancer? Happy Clients!. *Hustle & Groove*. Available at: <https://hustleandgroove.com/the-key-to-success-as-a-freelancer-happy-clients/> (accessed February 5, 2025).